

[Helga Pedersen.]

ikke dette standpunkt. For hvad er det for hemmelige ting, der skal frem under forhandlingerne med den enkelte lodsejer? Hvis lodsejeren ikke antager forliget, skal der afsiges en kendelse, der skal ledsages af en nærmere begrundelse, således som skriften lyder i lovforslagets § 17, en begrundelse, hvor parternes anbringender skal medtages og kommenteres, ganske som det sker ved en dom, og man spørger så: hvad er det, der gør denne virksomhed anderledes end den forligsmæglende virksomhed, der foregår ved en domstol og en ret, hvor man jo daglig efter parternes præsentation af deres sag redegør for de synspunkter fra rettens side, der måtte danne grundlaget for et forligsforslag?

Hvis der af private, det være sig økonomiske eller personlige grunde, er anledning til at lukke dørene, skal kommissionen selvfølgelig være kompetent dertil, men den bedste hovedregel må da være, at vi nu får offentlighed og dermed, om jeg så må sige, frisk luft ind over ekspropriationssagerne, så offentligheden kan bedømme denne administrative gren, der netop på grund af sin forældede mekanik har givet anledning til urimelig megen tvivl og misforståelse. Det er derfor, vi tillader os at foreslå, at ekspropriationskommissionernes og taksationskommissionernes møder principielt skal være offentlige.

Jeg vil gerne tilføje, at jeg selvfølgelig er klar over, at det kan vi nok ikke få gennemført i dag, men jeg er overbevist om, at udviklingen vil give mig ret. I en tid, hvor vi har taget det første skridt til en almindelig forvaltningsreform med loven om partsoffentlighed, som vi vedtog forleden dag, er der ingen, der skal få mig til at tro, at en regering i længden vil være stærk nok til på et specielt område, der nærmer sig den civile retspleje med, om jeg så må sige, de åbne døres princip, at fastholde lukkede døre. At tro, at et pressecommuniqué — som vi kender det fra det mere højtidelige udenrigspolitiske nævn, som behandler ganske specielle sager, — skulle kunne afhjælpe savnet af offentlighedsprincippet her, er efter min mening helt forkert.

Vi har fra vor side også foreslået et par andre mindre væsentlige ændringer af juridisk karakter, som jeg ikke skal gå nærmere

ind på, idet jeg skal henføre til den begrundelse, vi har givet i de ledsagende bemærkninger. Jeg vil imidlertid gerne sige et par ord om spørgsmålet om sagsomkostninger og advokatbistand. Det ændringsforslag, som udvalget har formuleret til § 29, betegner en forbedring i forhold til lovforslaget derved, at det nu fremgår af lovteksten — omend forudsætningsvis — at en part har ret til at møde med advokat og ret til at medtage anden sagkyndig teknisk bistand. Set i sammenhæng med forslaget om at give ekspropriationen passende vejledning, som landbrugets organisationer stærkt fremhævede forleden dag, tror jeg, vi når en god ordening på dette område. Jeg tror, det er en god ordening både juridisk og psykologisk, hvilket sidste også betyder en hel del i denne sag. Jeg kunne have ønsket mig, at vi også her havde fulgt justitsministeriets lovkontors forslag om at give borgeren et retskrav på at få nødvendige udgifter dækket og altså mere nærmet os princippet i retsplejelovens § 312 også på dette område. Men rigtigt administreret vil resultatet forhåbentlig blive det samme som det, man ville være nået til, hvis man havde fulgt lovkontorets forslag. Der ligger vel i ordningen, som den nu er foreslået, dette, at den pågældende borger får mulighed for at appellere spørgsmålet om sagsomkostningerne alene, eventuelt altså gå til domstolene med det, selv om disse udgifter vel næppe er egentlige ekspropriationsudgifter, som henhører under grundlovens § 73.

Jeg skal begrænse mig til disse betragtninger vedrørende lovforslaget og anbefale at stemme for de ændringsforslag, hvorom der er enighed, og at stemme for de af venstre og det konservative folkeparti særskilt stillede ændringsforslag, som jeg just i korthed har redegjort for.

Om vejbestyrelsesloven har jeg ingen bemærkninger at gøre, ud over at jeg vil minde om, at det til sin tid bør overvejes at indføre en regel, der svarer til ekspropriationslovforslagets § 17, stk. 5, således at den pågældende part vejledes med hensyn til sin adgang til appel. Dette spørgsmål skal kommissionen altså tage sig af i næste omgang, og som jeg sagde ved første behandling, håber jeg ikke, vi skal vente i 7 år på betænkningens anden del. Med disse be-